

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΝ ΕΧΕΙΝ

Βεβαιότητα και άμφιβολία

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Αναπλ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Α (άλφα), όπως άμφιβολία

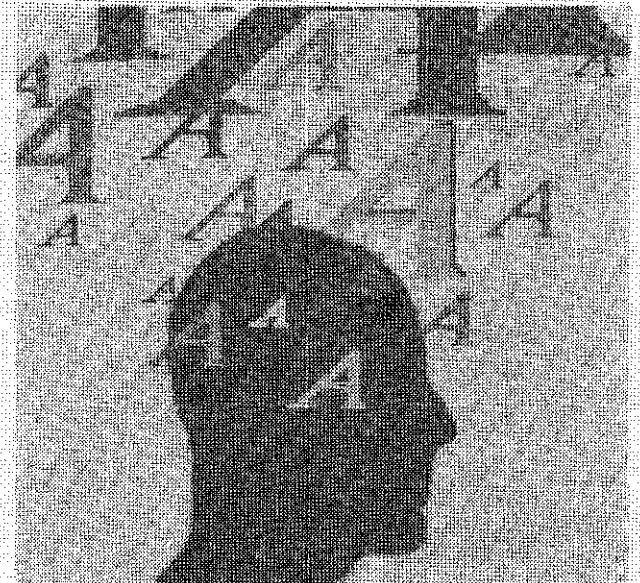
Είναι γνωστή ή περίπτωση, όταν τηλεφωνούμε και ο άλλος δέν μπορεί νά αντιληφθεί ακριβώς τό όνομα που τού λέμε, νά τό συλλαβίζουμε, αντικαθιστώντας τό γράμμα μέ μία λέξη, ούτως ώστε ο συνομιλητής μας νά αντιληφθεί έπακριβώς τό γράμμα και νά μήν έχει καμία άμφιβολία ως προς τήν ακρίβεια αυτού που άκούει. Στην διεθνή και τήν εθνική τηλεφωνία υπάρχει συγκεκριμένη άλφαθητική σειρά εδδιόκριτων λέξεων προς άποφυγή παρανοήσεων.

Μού έκανε λοιπόν εντύπωση, όταν κάποιος γνωστός μου προσπαθώντας νά μού εξηγήσει για τό πως γράφεται μία λέξη και δέν άκουγα καλά τό γράμμα Α που μού έλεγε, διευκρίνησε ότι επρόκειτο για τό γράμμα άλφα: «άλφα, μού είπε, όπως ... —πέρασε λίγη ώρα όσπου νά βρεί μία λέξη που ν' άρχίζει από άλφα— όπως ... 'Αμφιβολία'. Κατέγραφα τό όνομα που μού είπε, τόν εύχαρίστησα και έκλεισα τό τηλέφωνο. Συνέχισα τίς εργασίες τής ημέρας χωρίς νά δώσω και πολύ σημασία στόν «κώδικα» τού φίλου.

Τό άπόγευμα όμως, επιστρέφοντας στο σπίτι μού ήλθε στη σκέψη τό πρωινό περιστατικό και διερωτήθηκα τί νά οδήγησε τό γνωστό μου νά χρησιμοποιήσει εκείνη τή λέξη. Τό ζήτημα, σκέφτηκα, απαιτεί ψυχολογική... έριμηνεία. Τόν πήρα λοιπόν στο τηλέφωνο και τού ζήτησα εξηγήσεις. Στην άρχή δέν καταλάβαινε τί τόν ρωτούσα όταν συνειδητοποίησε τήν έρώτηση μού απάντησε μέ τρόπο λογοπαίχτικό: «άμφιβάλλεις και ρωτάς;». Τό έρθηκε μάλιστα πολύ φυσικό, ότι στην Ελλάδα που βρισκόμαστε, «πέραν πάσης άμφιβολίας», ή μόνη λέξη που μπορεί ν' άρχίζει από άλφα είναι ή λέξη «άμφιβολία»!

Στήν άπορία μου μέ άποστόμωσε παραθέτοντας δική μου φράση σύμφωνα μέ τήν όποια «ένα από τά κύρια χαρακτηριστικά τού νεοέλληνα είναι ότι άμφιβάλλει για τούς πάντες και τά πάντα». Για νά τό λέει, θά είχε δίκιο ο άνθρωπος και αναζητήσα τό «τσιτάτο» και τό έρθηκε σε κείνο τό άρθρο μου περί φρονι-

μάδας και άκραιότητας. Στίς σημειώσεις μου μάλιστα, ύποσχόμουν στον έαυτό μου κάποτε νά επανέλθω. Νά, λοιπόν, ή εύχαρία, είπα!

«Η άμφιβολία φέρνει τήν ξηρασία!»

Εκφραζόμουν άκούστηκαν χοντές φιγύρες νά χτυπούν τό τζάμι τού γραφείου μου: ο καιρός τής 'Αττικής μας είχε συνηθίσει σε κάτι τέτοιες μαγιάτικες μπόρες. Η μνήμη όμως παίξει παράξενα παιχνίδια κι οι συνειρμοί κάποιες φορές σύρουν τή σκέψη μας αναγκαστικά σε δρόμους γόνιμους. Θυμήθηκα λοιπόν μία φράση, που ο βροχοποιός, από τό ομώνυμο θεατρικό έργο, επανελάμβανε στην πρωταγωνίστρια, όταν εκείνη άμφιέβαλλε για τή δυνατότητά του νά φέρι βροχή μέ τά καμώματά του. Έπρεπε νά τόν πιστέψουν αν ήθελαν νά βρέξει. «Η άμφιβολία, κορίτσι μου, φέρνει τήν ξηρασία!». Η φράση αυτή μού είχε άπο τότε εντυπωθεί, καρφωθεί, θά έλεγα, στο μυαλό μου και μέ παρωθεί περισσότερο στο νά έχω έμπιστοσύνη από τό νά άμφιβάλλω. Η άμφιβολία όσο και νά είναι γόνιμη και κατά κάποιο καρτεσιανό τρόπο πιστεύεται ότι έπιδα-

δαίνυει την ύπαρξη, — παραλλογή του «σκέπτομαι άρα ύπαρχω» είναι το «άμφιβάλλω άρα ύπαρχω» — φέρνει τελικά την ξηρασία.

Είναι αλήθεια, ότι οι άνθρωποι κάνουν το πάν και μετέρχονται κάθε μέσο ώστε να χάσουμε την εμπιστοσύνη μας σ' αυτούς και ν' άμφιβάλλουμε και για όσα με κόπο και πόνο έχουμε κατορθώσει να είμαστε κάπως βέβαιοι. Το μόνο που με παρηγορεί είναι ότι αυτή ή διεκλιστίδα μεταξύ βεβαιότητας και άμφιβολίας, άμφιβολίας και βεβαιότητας, είναι άρχαιστάτη. Οι περίοδοι της ξηρασίας διαδέχονται έκεινες της εύφορίας στο μέτρο που επικρατεί ή μία ή ή άλλη άρχή. Μακάριοι όσαι κρατάνε την βεβαιότητα με τα δόντια και στηρίζονται σ' αυτήν, ψιθύρισα.

Πρός το θράδυ, μ' αυτές τις σκέψεις στο μυαλό μου, όταν έκανα την «άλλαγή φρουράς» πάνω στο άναλόγιο του γραφείου μου, αντικαθιστώντας, καθώς το συνηθίζω παραμονή πρωτομηνιάς, το Μηνιαίο του Μαΐου με το Μηνιαίο του Ίουνίου, ή ματιά μου έπεσε στο συναζάρι των έπτά Άγίων Μαρτύρων Ίουστίνου, Χαρίτωνος, Χαριτοῦς, Εβελπίστου, Ίέρακος, Πέωνος και Βαλλεριανού, που τη μνήμη τους εορτάζουμε την πρώτη Ίουνία. Μερικές άράδες τις είχα σημάδεψει στο περιθώριο της σελίδας. Οι Άγιοι είχαν μάρτυρήσει στη Ρώμη επί Ρωστικού του Έπαρχου και «μετά πολλές βασάνους, τας κεφαλάς άπετηθήσαν». Αυτό ίσως ήταν το λιγότερο. Το μεγαλύτερο μάρτυριο ήταν ότι οι δήμιοι άμφισθητούσαν τα επιγγαλμένα άγαθά.

Διάλογος Έπαρχου και μάρτυρος

Ο Έπαρχος έτοιμαζόταν να δώσει τη διαταγή άποκεφαλισμού. Στάθηκε όμως για λίγο. Λέγεται ότι, πρὸ της άποτομής, άπατεινόμενος στον Άγιο Ίουστίνον τον ρώτησε, «έάν πραγματικά νόμιζαν (οι Μάρτυρες) ότι άφού πεθάνουν κι ανέβουν στους ουρανούς θά λάβουν κάποια άγαθά». Το ρήμα που χρησιμοποίησε ο Έπαρχος ήταν ένδεικτικό της άμφιβολίας που έθετε. «Εί είσαθε», του είπε. Το ρήμα «είσαθαι» σημαίνει νομίζω, υπαθέτω, πιστεύω, έχω τη γνώμη· χρησιμοποιείται επί πράγματος άμφιβόλου έτι, ως αναφερόμενου εις το μέλλον! Ο μάρτυς άφού τον κάταξε, ίσως και με κάποια άπορία, του άπάντησε με βεβαιότητα.

«Μή είσαθαι είπειν». Δεν πρέπει να λέμε τέτοια, ότι άπλως νομίζουμε· «άλλα πληροφορίαν έχειν ως αύτίκα ήμῶς χρησάτι τινες άντιδόσεις και φιλοφροσύνας έχδέξονται». Δεν είναι άπλη γνώμη, και νόμισμα, αλλά πεποιθήση και άσφαλής βεβαιότητα ότι μᾶς περι-

μένουν άγαθά εκεί που θά πάμε. Ο μάρτυς χρησιμοποiei χαρακτηριστική λέξη: «Πληροφoρία ν έχειν». Έχουμε πλήρη πιστοποίηση, βεβαιότητα, πεποιθήση. Δεν χωράει, δηλαδή, καμιά άμφιβολία. Άν άμφιβάλλει κάποιος, είσαι σύ Έπαρχε, είμας είμαστε βέβαιοι γι' αυτά που περιμένουμε και γι' αυτά που μᾶς περιμένουν. «Άγόριστα κεφάλια» θά σκέφτηκε ο Έπαρχος και έδωσε τη διαταγή του άποκεφαλισμού τους. Ο Συναξαριστής σημειώνει στο τέλος: «Και νῦτως τας κεφαλὰς άπετηθήσαν».

Δεν νομίζω ότι χρειάζεται κάποιο έπιμήθιο για να κλείσουμε το σημερινό μας άρθρο. Άλλωστε δεν αναφερθήκαμε σε μύθους, αλλά σε ζωντανές πραγματικότητες. Παρά τη χρονική τους άπόσταση οι δύο διάλογοι που μνημονεύσαμε όριοθετούν τους πόλους ένός άξονα γύρω από τον όποιο περιφέρονται συνεχώς οι άνθρωποι: την άμφιβολία και τη βεβαιότητα. Χωρίς να θέλουμε να χαλάσουμε τη «φυσική» αυτή ίσορροπία των πραγμάτων, ως εύχθηόμαστε οι πληροφορίες μας να είναι τέτοιες ώστε να μᾶς κατευθύνουν για το πότε πρέπει ν' άμφιβάλλουμε και πότε να είμαστε βέβαιοι για κάτι. Η «άλφα-βητική» πάντως τάξη μας οδηγεί από την Άμφιβολία στη Βεβαιότητα!

1. Βλ. Ίωάννου Δρ. Σταματάκου, Λεξικό νύ α ρ χ α ι α ς έ λ λ η ν ι κ η ς γ λ ῶ σ σ η ς, Άθήνα, Έκδο Οίκος Πέτρου Δημητράκου, 1949, στ. 679α.

2. Όπ. π. στ. 800α. Το στίχο προέρχεται από το φιλλίτιο γνωμίομας «Εμείς» του Όμίλου Ίντεάλ.

Πρωτοπ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Άναστ. Καθηγητού

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (Όπερ τής του κόσμου ζωής και σωτηρίας)

Ένα βιβλίο που βοηθεί τον άναγνώστη να συνειδητοποιήσει τη διακονική, μαρτυρική και άγωνιστική πορεία της Έκκλησίας, ιδιαίτερα στην εποχή μας, που ή πνευματική σύγχυση αδέξνει έπικίνδυνα και ή Άλήθεια γίνεται όλο και πιο δυσδιάκριτη.

Γράφεται: Άποστολική Διακονία, Ίασιον 1,
115-21 Άθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλείο: Δραγατσάνιον 2, Πίσσ. Κλων-
θμάνος, τηλ. 322.8637.